



PESTRÁ KRAJINA



Asociace soukromého
zemědělství ČR

program

Pestrá krajina 2024



7.
ročník

www.asz.cz

Aby se udržitelnost v podnikání vyplatila



Vyzkoušejte našeho
online průvodce



str. 10 – 15



str. 16 – 21



str. 22 – 27



str. 28 – 33



str. 34 – 39



str. 40 – 45

obsah



Generální partner
programu
Pestrá krajina 2024



Asociace soukromého
zemědělství ČR
www.asz.cz



MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ministerstvo životního prostředí

Záštitu nad 7. ročníkem programu převzala manželka prezidenta republiky paní Eva Pavlová, předseda Senátu Parlamentu ČR Miloš Vystrčil, ministr zemědělství Marek Výborný a ministr životního prostředí Petr Hladík.

Úvod	4
Konference	5
Pravidla programu	6 – 7
Hodnotitelská komise	8 – 9
Ondřej Zatloukal, Grunt Velký Újezd	10 – 15
Biofarma Belina	16 – 21
Farma Jana a Vladislavy Velíkových	22 – 27
Farma Michal Sedláček	28 – 33
ZAzemí, z.s.	34 – 39
Ječmínkové sady	40 – 45
Přehled oceněných farem 2018 – 2023	48 – 52
Závěrečné slovo předsedy komise	53

Úvodní slovo



Vážený kolegove sedláci, vážení příznivci rodinného způsobu hospodaření, živého venkova a pestré krajiny,

ochrana planety a ekosystémů je rok od roku důležitějším a palčivějším tématem. Ať už jde o globální úroveň (třeba omezování vypouštění skleníkových plynů a přechod na obnovitelné zdroje energie) nebo o tu lokální. Té druhé jmenované se věnuje právě program Pestrá krajina.

Voda a různorodé krajinné prvky vnášejí do přírody nový život. Podporují biodiverzitu, zmírňují erozi a vracejí do zemědělských oblastí ptáky, opylovače a další živočichy. Zároveň zlepšují vsakování vody do půdy a pomáhají zachycovat znečištění. Pomáhají regulovat teplotu a vlhkost, a vytvářejí tak stabilnější mikroklima.

Náš program si za těch pár let, co funguje, vybudoval své nezpochybnitelné renomé mezi sedláky a má podporu i veřejnosti, a to z jednoduchého důvodu. Nejde v něm totiž o nějaké plané řeči, ale o konkrétní výsledky rozumné práce s půdou, vodou a krajinou - zkrátka jde o ukázkou příležitostí pro všechny, kterým na krajině záleží, ale je i způsobem, jak upozornit na důležitost ochrany našeho přírodního dědictví. V každém koutě naší země se skrývají úžasné příběhy – od rozmanitých ekosystémů až po okouzlující scenérie. Český venkov není jen místem pro produkci kvalitních potravin, ale také místem krásné přírody.

Zkušenosti a znalosti místních sedláků, kteří s respektem a dlouhodobou vizí hospodaří na půdě, jíž ve svém okolí a ve všech souvislostech znají, mohou být tím nejefektivnějším nástrojem pro udržitelné řešení problémů krajiny. Sedmý ročník našeho programu i letos představuje konkrétní příklady dobré praxe a snaží se přinést inspiraci všem, kdo usilují o zlepšení stavu zemědělského prostředí. Věříme, že také tímto způsobem můžeme zcela konkrétně přispívat k obnově naší krajiny, která je naší společnou hospodářskou základnou a naším domovem.

Velké poděkování již tradičně patří přihlášeným sedlákům, kteří nám všem ukazují, že „to“ má konkrétní řešení a zejména kteří vědí, že jejich odvaha převzít svůj díl odpovědnosti se vyplatí nejen jim, ale především jejich následujícím generacím.

*Mgr. Ing. Jaroslav Šebek, předseda ASZ ČR
Leden 2025*

Konference Pestrá krajina a vyhlášení výsledků programu za rok 2023



Celým programem provázela herečka Simona Babčáková.

Za rok 2023 byly uděleny čtyři zlaté a jedna stříbrná medaile.

Výsledky šestého ročníku programu Pestrá krajina, který pořádá Asociace soukromého zemědělství ČR (ASZ ČR), byly i v loňském roce zveřejněny v rámci konference, která již počtvrté proběhla na akademické půdě v areálu České zemědělské univerzity v Praze (ČZU) a za účasti významných osobností politického i veřejného života v čele s předsedou Senátu PČR Milošem Vystrčillem, který se stal již jejím pravidelným hostem.

Součástí akce, která se konala v úterý 23. ledna 2024 pod záštitou nejen právě předsedy Senátu Parlamentu ČR, ale také ministra zemědělství Marka Výborného a ministra životního prostředí Petra Hladíka, byly jako obvykle velmi zajímavé odborné příspěvky, jimž vévodilo představení rakouského hospodářství Maximiliana Hardegga a následně téma krajinných prvků. Hlavním bodem celého programu ale samozřejmě bylo představení pěti oceněných farem a statků, které dávají reálný příklad inspirujícího zemědělského hospodaření, jenž zvyšuje pestrost krajiny a zároveň produkuje zemědělské komodity, a v obou těchto rovinách vytváří další přidanou hodnotu.



Součástí programu byla jako vždy panelová diskuse s oceněnými sedláky.



Konferenci spolupořádáme s Českou zemědělskou univerzitou, jejíž rektor se zúčastnil také osobně.



Návštěvníci konference mají tradičně možnost ochutnat celou škálu produktů od našich členů.

Pestrá krajina

Pravidla programu

1. Cíl programu

1.1. Cílem programu je zejména:

- zvýšení kreditu sedláků, rodinných farem směrem k stávajícím či potenciálním propachtovatelům pozemků, sousedům, spotřebitelům, celkově před veřejností;
- ověření dlouhodobé argumentace ASZ ČR a potvrzení správnosti jejích teoretických principů;
- „marketingový“ přínos pro ASZ ČR a její členy – zveřejnění konkrétních příkladů realizace prospěšných opatření v krajině – kontinuální propagace na různých úrovních;
- v budoucnu případně snaha o prosazení možnosti plnit prostřednictvím zapojení do programu podmínky agroenvi či greeningu;
- prezentace v místě prostřednictvím informační tabule, že je úspěšně vyhodnocený sedlák realizátorem „Pestré krajiny“ ve svém okolí;
- poukázání na nepromyšlenost některých dotačních opatření, na které často zemědělec nedosáhne, ačkoliv se ochrání zdroji a krajině skutečně ve svém okolí intenzivně věnuje;
- identifikace překážek, které brání nebo omezují realizaci či nějak poškozují zakladatele konkrétního opatření;
- podpora členům v realizaci opatření v krajině formou praktických informací a poradenství.

2. Organizátor a partneři programu

- 2.1. Organizátorem programu je Asociace soukromého zemědělství ČR (ASZ ČR).
- 2.2. Na programu se podílejí zástupci České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), Agentury ochrany krajiny a přírody (AOPK), Českého spolku pro agrolesnictví (ČSAL), Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR (AV ČR), Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (UK), Beleco, z. s.

3. Účastníci programu a přihlášky do programu

- 3.1. Program je určen zemědělcům, kteří dobrovolně realizují postupy šetrné vůči životnímu prostředí a s pozitivním dopadem na krajinu.
- 3.2. Do programu se mohou přihlásit všichni členové všech spolků v rámci ASZ ČR, a to prostřednictvím regionální ASZ nebo členského spolku ASZ ČR.
- 3.3. Každá členská organizace může v jednom ročníku přihlásit maximálně jednu členskou farmu.
- 3.4. Do programu je možné jednu farmu přihlásit opakovaně; minimální odstup mezi dvěma účastmi v programu jsou tři roky.
- 3.5. Do programu se nesmí přihlásit člen ASZ ČR, který je v daném roce členem hodnotitelské komise.

3.6. V případě potřeby budou pro další ročník formou změny těchto pravidel zavedena vylučující kritéria, které stanoví hodnotitelská komise na základě zkušeností s programem.

3.7. Přihlášku do programu je nutno zaslat v termínu do 31. května aktuálního kalendářního roku, a to v listinné podobě na adresu ASZ ČR, Samcova 1, 110 00 Praha 1.

3.8. Formulář přihlášky do programu je k dispozici na webových stránkách www.asz.cz/cs/program-pestra-krajina/

3.9. Povinnými přílohami přihlášky jsou (mohou být zaslány v listinné podobě společně s přihláškou nebo elektronicky na e-mail kancelar@asz.cz):

- stručná charakteristika farmy a její činnosti,
- vlastní popis provedených opatření v krajině včetně důvodů realizace a včetně popisu předchozího stavu s přihlédnutím k hodnotícím kritériím,
- cca 5 fotografií farmy a opatření realizovaných v krajině (nepovinné).

3.10. Přihlášením se do programu souhlasí účastník s návštěvou hodnotitelské komise a v případě zařazení do programu s následnou medializací podle článku 7 těchto pravidel.

4. Organizace programu

4.1. Program řídí tajemník ASZ ČR.

4.2. Technicky a organizačně program zajišťuje hlavní kancelář ASZ ČR.

4.3. Všichni přihlášení zájemci o zařazení do programu jsou navštíveni hodnotitelskou komisí, která provede hodnocení podle článku 6 těchto pravidel.

4.4. V případě, že komise rozhodne o zařazení do programu, je s účastníkem dojednána forma prezentace a je pozván na vyhlášení.

5. Hodnotitelská komise programu

5.1. Hodnotitelská komise programu je složená z členů ASZ ČR a zástupců nominovaných partnery programu. Členy komise jmenuje Předsednictvo ASZ ČR.

5.2. Hodnocení na místě provádí vždy minimálně pět členů komise, z toho tři členové ASZ ČR a dva externí odborníci.

5.3. Předsedu hodnotitelské komise volí členové komise ze svých řad na prvním společném zasedání komise, které se koná každoročně po uzávěrce přihlášek a zároveň před prvním hodnocením.

5.4. Předsedou komise je člen ASZ ČR.

5.5. Hodnocení se nesmí účastnit člen komise, který je vůči hodnocenému členu ve střetu zájmů.

6. Hodnocení

- 6.1. Každý člen přihlášený do programu bude v období červenec – srpen daného kalendářního roku navštíven hodnotitelskou komisí. Termín této návštěvy bude dojednáán předem.
- 6.2. Hodnotí se farma jako celek.
- 6.3. Hodnocení probíhá na základě materiálů zaslaných společně s přihláškou a prezentace realizovaných opatření během návštěvy hodnotitelské komise.
- 6.4. Hodnocení probíhá za realizace a opatření od roku 1989. Pokud se účastník hlásí opakovaně, hodnotí se zejména realizace vzniklé v období od posledního zařazení do programu.
- 6.5. Hodnocení probíhá v těchto kritériích:

Produkční kritéria:

- velikost půdních bloků,
- pestrost pěstovaných plodin a meziplodin a chovaných hospodářských zvířat,
- míra výskytu eroze,
- sladění produkce s přínosy pro krajinu (zachování mimoprodukčních ploch a přírodních biotopů),
- uplatnění agroenvironmentálních principů hospodaření,
- rozsah a způsob používání průmyslových hnojiv a prostředků na ochranu rostlin.

Realizovaná mimoprodukční opatření:

- uplatnění krajinnotvorných principů,
- množství, pestrost, rozsah, realizace, údržba a udržitelnost krajinných prvků,
- funkční hledisko krajinných prvků,
- zapojení do vzdělávacích a společenských aktivit týkajících se zemědělství a krajiny.

Krajinný ráz a estetické hledisko:

- zachování či snaha o obnovu původní vesnické architektury,
 - celkový vliv farmy na krajinný ráz,
 - způsob umístění krajinných prvků z pohledu krajinného rázu,
 - vzhled a způsob umístění technických zařízení a staveb,
 - znalost a respekt k historickým souvislostem.
- 6.6. V každém kritériu uděluje každý člen komise od 1 od 5 bodů. Výslednou známkou za každé jednotlivé kritérium je vždy průměr bodů od všech členů komise.
 - 6.7. Výslednou známkou je součet průměrných známek za jednotlivá kritéria.
 - 6.8. Na základě celkové známky komise rozhodne o zařazení či nezařazení žadatele do programu.

- 6.9. Zařazeným farmám udělí komise na základě výsledné známky bronzovou, stříbrnou nebo zlatou medaili.
- 6.10. Hodnotitelská komise s administrativní podporou z hlavní kanceláře ASZ ČR vypracuje z každého hodnocení zprávu, která obsahuje průměrné známky za jednotlivá kritéria, celkovou výslednou známku, udělenou medaili, slovní hodnocení/zdůvodnění a informaci o zařazení či nezařazení do programu. Zpráva bude předána zástupci hodnocené farmy po vyhlášení výsledků.

7. Vyhlášení a medializace

- 7.1. Vyhlášení zařazených členů do programu včetně nejlepších realizovaných opatření proběhne v rámci vyhlášení výsledků soutěže Farma roku v prosinci daného roku.
- 7.2. O jednotlivých farmách zařazených o programu bude zpracován článek, který bude uveřejněn v tiskovinách a na internetových stránkách organizátora a partnerů programu a případně v dalších odborných periodikách či na internetových stránkách.
- 7.3. O vybraných realizovaných opatřeních bude zpracována videoreportáž s odbornými komentáři členů komise, která bude promítnuta během vyhlášení a následně umístěna na internetu.
- 7.4. Žadatelé zařazení do programu obdrží certifikát o zařazení a plaketu.
- 7.5. Držitelé ocenění v programu Pestrá krajina mají nárok označit logem Pestrá krajina dle ochranné známky (číslo zápisu u Úřadu průmyslového vlastnictví 394886) produkty či služby pocházející vyhradně z oceněné farmy.

8. Harmonogram programu

- **Do 31. května** – uzávěrka přihlášek;
- **Do 30. června** – první zasedání komise, stanovení harmonogramu návštěv;
- **Do 31. srpna** – hodnocení přihlášených projektů;
- **září – říjen** – zpracování textů o opatřeních zařazených do programu, zpracování videa o nejlepším projektu;
- **prosinec** – vyhlášení a prezentace zařazených projektů v rámci vyhlášení Farmy roku, ocenění nejlepší farmy zařazené v daném roce;
- **prosinec – únor následujícího roku** – prezentace zařazených projektů v tiskovinách a na internetu).

9. Kontakty a informace

Asociace soukromého zemědělství ČR

Samcova 1, 110 00 Praha 1

tel.: 778 088 805

e-mail: kancelar@asz.cz

www.asz.cz/cs/program-pestra-krajina/

Komise programu **Pestrá krajina**



Daniel Pitek, předseda komise

Soukromý zemědělec a lesník, místopředseda ASZ Litoměřice a předseda Milešovského spolku přátel přírody. Věnuje se především sadařství, chovu skotu, ovcí a koní. Dlouhodobě usiluje o navrácení krajiny jejího původního rázu. Angažuje se v České společnosti ornitologické a v PRO-BIO svazu. Držitel ceny Josefa Vavrouška za výjimečný počín ve prospěch udržitelného způsobu života a životního prostředí. Věnuje se také problematice hospodaření s vodou v krajině.



Ing. Klára Čámská, Ph.D.

Vystudovala Českou zemědělskou univerzitu, titul Ph.D. získala v oboru speciální produkce rostlinná, ekologie travních porostů. Pracuje v Agentuře ochrany přírody a krajiny jako vedoucí Oddělení péče o terestrické ekosystémy. Zabývala se zemědělským vzděláváním a poradenstvím. Má výzkumné zkušenosti s agroenvironmentální politikou, které se věnovala v Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Pracovala v Botanickém ústavu Akademie věd ČR.



Ing. Soňa Klepek Jonášová

Zakladatelka a ředitelka Institutu cirkulární ekonomiky. Vystudovala zemědělské inženýrství na Mendelově univerzitě, nyní studuje doktorský obor sociální ekologie na Univerzitě Karlově. Zabývá se systémovým přechodem k cirkulární ekonomice, nakládáním s odpadem, ekoinovacemi. Je členkou řady pracovních skupin a poradních sborů na úrovni vlády, firem i municipalit souvisejících s aplikací principů cirkulární ekonomiky do praxe.



Ing. Radim Kotrba, Ph.D.

Pedagog na Katedře chovu zvířat a potravinářství FTZ ČZU, výzkumný pracovník ve Výzkumném ústavu živočišné výroby a praktikující agrolesník. Působí v Asociaci farmových chovů jelenovitých ČR, je zakládajícím členem Českého spolku pro agrolesnictví, Topolářské komise České republiky, Derbianus Conservation a Wildlife Ranching Alliance, které se zabývají udržitelným managementem produkční krajiny a ochranou přírody. Zároveň je členem Předsednictva ASZ ČR. Na 3,5 ha realizuje ve volném čase několik agrolesnických systémů, propojujících chov zvířat, rostlin a produkčních i krajinotvorných dřevin.



Prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc.

Profesor Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Pracuje v České geologické službě a v Ústavu výzkumu globální změny AV ČR vede tým zabývající se výzkumem půd a vod. Zabývá se nutriční degradací lesních a vodních ekosystémů, klimatickými změnami a vlivem pesticidů na biodiverzitu. Vede odbornou skupinu „Zemědělská krajina“ v rámci přípravy Politiky krajiny. Účastnil se tvorby Národního lesnického programu II. Podílel se rovněž na vypracování několika zákonů, týkajících se životního prostředí. Je členem vědecké rady ministra životního prostředí, místopředsedou Rady NP Šumava a členem Rad Krkonošského NP a NP Podyjí.



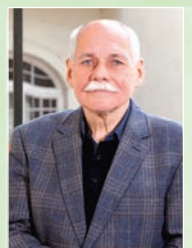
Prof. Ing. Bohdan Lojka, Ph.D.

Prezident Evropské agrolesnické federace (EURAF) a jeden ze zakladatelů Českého spolku pro agrolesnictví. Pedagog a výzkumník na ČZU v Praze, vedoucí katedry tropických plodin a agrolesnictví. Zabývá se výzkumem, vzděláváním, poradenstvím a rozvojem agrolesnictví jak v ČR a Evropě, tak i v zemích globálního jihu. Na malém rodinném hospodářství na Nymbursku i aktivně praktikující agrolesník a ekozemědělec.



Ing. Jana Moravcová

Ředitelka odborné organizace Beleco, z. s. působící v oblasti ochrany přírody. Absolventka ČZU lesnické fakulty oboru krajinné inženýrství – aplikovaná ekologie a bývalá inspektorka oddělení ochrany přírody České inspekce životního prostředí a ředitelka OI ČIŽP v Ústí nad Labem.



Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. - čestný člen komise

Český geochemik, ekolog, publicista a politik. Předseda Čestné rady Českého svazu ochránců přírody. Zástupce ředitele v Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Předseda Vědecké rady MŽP. Člen Rady vlády pro udržitelný rozvoj. Bývalý ministr životního prostředí České republiky.

Dlouhodobě se zabývá tématem udržitelného rozvoje. Autor, spoluautor, editor a překladatel několika set vědeckých článků, vědecko-populárních publikací a článků v odborném i denním tisku z oboru analytické chemie, biogeochemie, životního prostředí, ekonomie a vzdělávání.



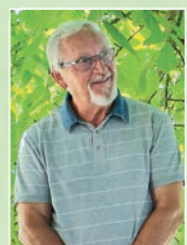
Ing. Martin Novák

Soukromý zemědělec a člen Předsednictva ASZ ČR. Jeho rodinná farma se specializuje zejména na výrobu mléka, rostlinnou produkci a obnovitelné zdroje a v roce 2008 se stala vítězem soutěže Farma roku. Provozuje zemědělské muzeum a pivovar.



Ing. Kateřina Černý Pixová, Ph.D.

Proděkanka pro strategii v rámci Fakulty životního prostředí na ČZU. Pedagog na ČZU. Účastnice v projektech (NAZV, TAČR, GAČR) zabývajících se zejména problematikou mimoprodukčních funkcí krajiny, uplatnění přírodě blízkých opatření v zemědělské krajině a uspořádání vlastnických vztahů k půdě. Dlouhodobě se zabývá především tématem krajinné ekologie, na což zaměřuje i svou publikační činnost. Koordinuje vzdělávací programy pro střední školy v oblasti ochrany přírody a krajiny.



Ing. Stanislav Rampas

Soukromý zemědělec, předseda Spolku pro obnovu venkova Plzeňského kraje a člen ASZ Plzeňsko. Dlouhodobý propagátor obnovy venkova a trvale udržitelného rozvoje. Je členem Čestné rady Českého svazu ochránců přírody. V minulosti byl starostou obce, náměstkem hejtmána Plzeňského kraje pro regionální rozvoj a zemědělství a místopředsedou Svazu měst a obcí ČR a místopředsedou Spolku pro obnovu venkova ČR. Organizátor řady vzdělávacích seminářů, např. Stromy v krajině, Voda v krajině atp.

Ondřej Zatloukal, Grunt Velký Újezd

ASZ Olomouc

Zlatá medaile

Ondřej Zatloukal, Grunt Velký Újezd

ASZ Olomouc



byl oceněn
zlatou medailí
v rámci programu



Asociace soukromého zemědělství ČR



PESTRÁ KRAJINA

2024



Ondřejovi Zatloukalovi se daří ve Velkém Újezdě uplatňovat svoje zkušenosti z oboru zahradního umění, které aplikuje i na zdejší krajinu tak, aby byla nejen funkční, ale i krásná.



Současný hospodář Ondřej Zatloukal pracuje na rodinném statku již jako šestá generace.



V jižním podhůří Oderských vrchů, na hranici vojenského újezdu Libavá a východně od statutárního města Olomouce, leží městys Velký Újezd. Ze severu je chráněn třemi vrchy – Holým kopcem, Růžovým kopcem a Kyjanickým kopcem, které mají kolem 600 m n. m. Mírně zvlněná krajina se na jihu postupně svažuje k nížině Hornomoravského úvalu. Obec s 1389 obyvateli a nadmořskou výškou 369 metrů je písemně zmiňována již v roce 1334. V průběhu času byla vlastněna významnými rody Pernštejnů, Kouniců, pánů z Ludanic a Podstatských.

Ve Velkém Újezdě sídlí farma Grunt Velký Újezd patřící rodině Zatloukalů. Současný hospodář Ondřej Zatloukal rodinný statek, kde hospodařilo pět generací předků, vykoupil a s velkým citem zrekonstruoval. Protože již dvůr stavebně nevyhovoval současným

Původní budova statku ve Velkém Újezdě již nevyhovuje současným požadavkům na hospodaření, ale byla nádherně zrekonstruována na bydlení.

požadavkům na hospodaření, vybudoval Ondřej Zatloukal nový areál mimo obec, kde je nyní těžiště jeho zemědělských aktivit. Všechny nové zemědělské stavby v areálu jsou mimořádně zdařile zakomponovány do okolní krajiny a splňují provozní potřeby menšího rodinného statku, který dnes hospodaří v šesté generaci na 40 hektarech zemědělské půdy v ekologickém režimu. Hospodář k tomu uvádí: „Z počátečních skromných poměrů se nám podařilo postupně vybudovat prosperující statek, který je zaměřen na živočišnou i rostlinnou výrobu, chov koní a péči o krajinu. Maso

i rostlinnou produkci prodáváme ze dvora přímo našim zákazníkům, kterými jsou jak jednotlivci, tak například restaurace v Olomouci.“

Ondřej Zatloukal věnuje velkou pozornost péči o obhospodařované pozemky, zlepšování zdraví a kvality půdy a celkovou krajinou pestrost. Na orné půdě má vysoce odborně zpracovány osevní postupy, které zaručují potřebné střídání plodin. Mimo jiné intenzivně využívá bohaté meziplodinové směsky, přerušovače osevního sledu v podobě jetelovin a vojtěšky na orné půdě, ale i statková hnojiva. Rovněž loukám a pastvinám věnuje hospodář velkou pozornost, průběžně je obnovuje kvalitním certifikovaným osivem, jsou zde aplikovány přísevy a provzdušňování. Na menších půdních blocích orné půdy pěstuje převážně pšenici, ječmen, oves, žito, jeteloviny, vojtěškotrávy, ale i brambory a kukuřici, do budoucna plánuje také pěstování osiv. Na loukách se pasou koně a skot plemene aberdeen angus dle promyšleně nastaveného pastevního plánu. To vše ještě doplňuje chov včel a slepic.

Statek je ekonomicky zdravým, plně soběstačným organismem, včetně odpovídajícího personálního a strojního vybavení. Kromě zemědělských aktivit přinášejících zisk se na farmě věnují také výsadbě lesních a ovocných stromů a keřů ve formě alejí, remízků,

ale i solitér. Zakládají květnaté biopásy, hloubí nové tůně a vybudovali několik biocenter. Vše je řešeno dle studie a po konzultacích s fundovaným krajinným architektem při respektování historických souvislostí a krajinného rázu. Ze studie vychází umístění a rozvržení pastvin doplněných vzrostlou zelení a vodními prvky, které spolu vytvářejí příjemné prostředí pro chovaná zvířata.

Hospodář Ondřej Zatloukal, absolvent vysokoškolského oboru dějiny umění, je neuvěřitelně činný člověk, je ředitelem Muzea umění Olomouc a místostarostou ve Velkém Újezdě. Specializuje se na téma zahradní kultury, architektury, výtvarného umění a filosofie v rozmezí od renesance po 19. století. Pod jeho vedením proběhla například rekonstrukce nejvýznamnější barokní zahrady v Česku – kroměřížské Květné zahrady zapsané v UNESCO. To se odráží také do podoby všech pozemků patřících k farmě, které místy až připomínají přírodní park. Ke všem těmto činnostem ještě hospodář vede efektivní, k přírodě šetrné hospodářství, které díky uzavřeným okruhům činností naplňuje principy cirkularity.

Ondřejovi Zatloukalovi a jeho Gruntu Velký Újezd nemohla hodnotitelská komise udělit jinou než zlatou medaili v programu Pestrá krajina.

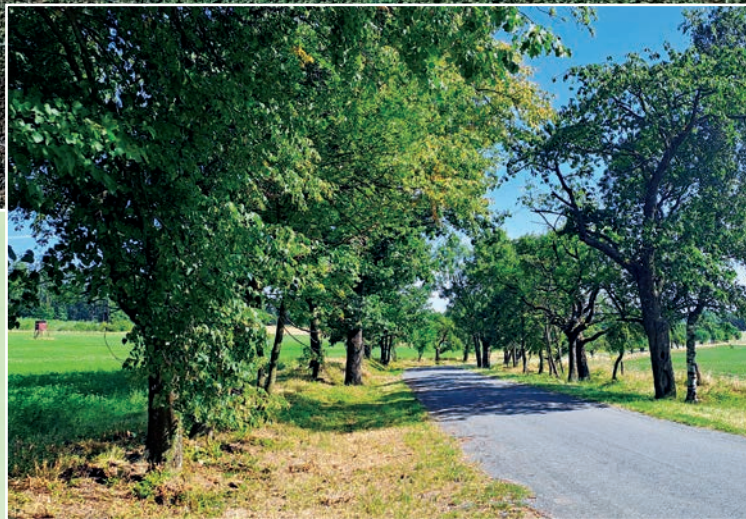


Statek je zaměřen na produkci hovězího masa v biokvalitě, které je dodáváno koncovým zákazníkům, dále na chov koní a rostlinnou produkci.

V rámci rostlinné výroby je na menších blocích pěstována pestrá skladba obilnin, objemných pícnin, ale i brambor a kukuřice doplněná o meziplodiny. Podél pole byla obnovena polní cesta.



Zázemí pro zemědělskou činnost, kde jsou stáje a sklad na stroje a krmení, bylo postaveno zcela nově mimo obec a budovy jsou zdařile zakomponovány do krajiny.



Nádherná alej lemující silnici přilehlou k pastvinám pro masný skot je ještě pozůstatkem výsadby, kterou zde prováděl pradědeček současného majitele gruntu.

*Mezi pozemky farmy prochází
obnovená polní cesta osázená z obou
stran dubem a břízou, které jsou navíc
osety bohatou směsí kvetoucích rostlin.*



*V pastvinách jsou vhodně umístěny drobné vodní plochy – mokřady
a tůňe. Do budoucna se Ondřej Zatloukal chystá síť tůní rozšiřovat.*



*Jeden z remízků, který je tvořen ovocnými stromy v kombinaci
s různými druhy keřů. Všechny prvky jsou budovány na základě
návrhu, který vznikl ve spolupráci s krajinným architektem.*



Vzrostlé stromy, vodní plochy a další prvky na travních pozemcích se osvědčily a pomáhají udržet v suchém letním období pastvu pro zvířata po delší dobu.



Na pozemcích farmy je také několik biocenter, včetně jednoho téměř hektarového, kde je ponechán přirozený vývoj vegetace.



Na pozemcích jsou vzrostlé solitéry, které jsou postupně doplňovány novou výsadbou, jež je umisťována tak, aby naznačovala rozčlenění krajiny podle původních hranic pozemků či cest.

Biofarma Belina

**Svaz venkovské turistiky
a agroturistiky**

Zlatá medaile

Biofarma Belina

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky



byla oceněna
zlatou medailí
v rámci programu

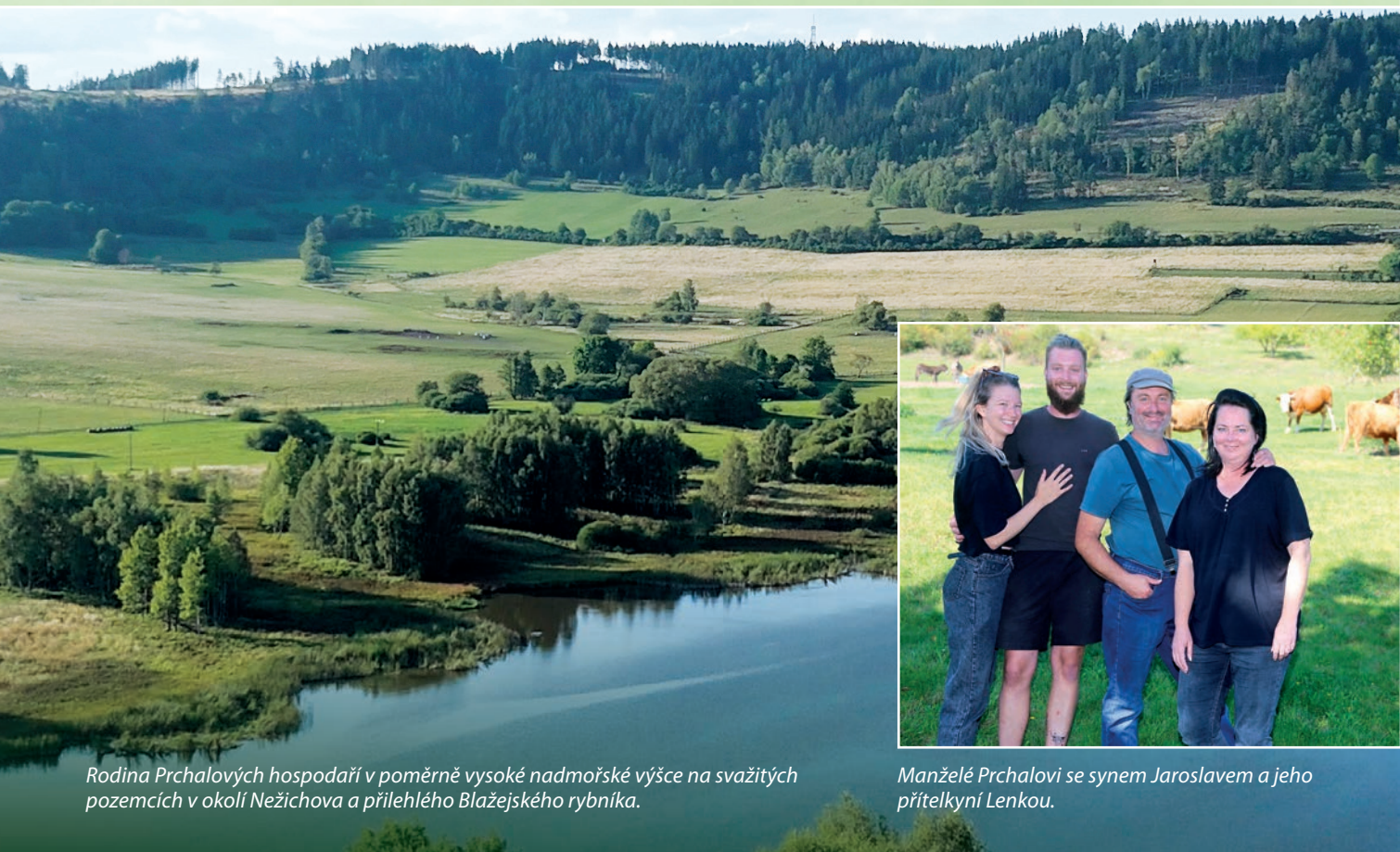


Asociace soukromého zemědělství ČR



PESTRÁ KRAJINA

2024



Rodina Prchalových hospodaří v poměrně vysoké nadmořské výšce na svažitých pozemcích v okolí Nežichova a přilehlého Blažejského rybníka.



Manželé Prchalovi se synem Jaroslavem a jeho přítelkyní Lenkou.



Ve střední části Tepelské vrchoviny, v jihovýchodním cípu Karlovarského kraje, na jižní stráni pod Třebouňským vrchem je již od roku 1273 doložena existence malé vesničky Nežichov. V minulosti náležela k Tepelskému premonstrátskému klášteru. Dříve samostatná obec je dnes součástí města Toužim, které je vzdáleno asi 7 km severně. Vesnička Nežichov ležící zhruba v 650 m n. m. byla ve 12. a 13. století vsí českou, po německé kolonizaci přejmenovaná na Neschikau. Jako mnoho jiných obcí byla po odsunu německého obyvatelstva na prahu zániku. Díky chalupářům a místním nadšencům však zůstala dílem zachována a má ještě 15 popisných čísel a 33 stálých obyvatel. V čísle popisném 8 sídlí Biofarma Belina rodiny Prchalových. Na farmě pracují Jaroslav Prchal s manželkou Kamilou, synem Jaroslavem s přítelkyní Lenkou a jedna zaměstnankyně.

Původní budova statku dnes slouží nejen k bydlení, ale zejména k provozu agroturistického penzionu, který celkem nabízí téměř 20 lůžek.

Jaroslav a Kamila Prchalovi žili řadu let v Karlových Varech a Praze, ale pak se rozhodli přestěhovat na venkov do chalupy v Nežichově. K chalupě, která byla vlastně statkem, náleželo 13 hektarů zemědělské půdy. Slovo dalo slovo a na začínajícím hospodářství se v roce 2003 objevilo první malé stádečko ovcí. Stádo se rozrůstalo a k původní výměře museli manželé přikoupit další pozemky. Dnes hospodáří na 40 hektarech vlastních a 20 hektarech pronajatých luk a pastvin, včetně menší výměry orné půdy, to celé v ekologickém režimu. „Byla docela fuška dát pozemky do pořádku, vyčistit je od hlohu a náletových dřevin, ale povedlo se,“ konstatuje



Ze zemědělských činností je nejdůležitější chov nejen masného skotu a ovcí, ale také mléčného skotu, jehož mléko je zpracováváno přímo na farmě.

paní Kamila. Převážně svažité travnaté pozemky v nadmořské výšce okolo 700 až 750 metrů lze využívat především pro pasení dobytka. Původní stádo chovaných ovcí, kříženců plemen swartbles, suffolk a východofríské ovce, se po čase zmenšilo a bylo doplněno skotem hereford, gallovy, českým strakatým skotem a jedním kusem plemene highland. Domácí zvířenu ještě jen tak pro radost doplňují huculka, pony, dva oslíci a králíci.

V souvislosti s chovem několika kusů mléčného skotu se podařilo na farmě otevřít v roce 2009 minimlékárnu, ve které se vyrábí vynikající sýry, jogurty, tvaroh, tvarohové krémy a pomazánky. Sortiment, který doplňují například i bylinné sirupy a jehněčí maso, se prodávají ze dvora společně s výrobky dalších regionálních partnerů. V prodejně je vytvořen útulný, ale dostatečný prostor pro konání různých setkání, seminářů i posezení přátel. Prchalovi se totiž věnují také agroturistice a od roku 2008 provozují v jedné ze zrekonstruovaných staveb penzion uzpůsobený především pro pobyt rodin s dětmi.

Všechny objekty dvora jsou citlivě zrekonstruované a opravené v duchu odpovídajícímu místnímu charakteru venkovské architektury. Hospodář říká: „Máme to tu rádi, a tak se to snažíme zvelebovat a chránit.“ Stejný přístup má rodina i k okolní krajině.

V prostoru pastvin zřídili Prchalovi extenzivní sad původních odrůd jablek, třešní a hrušní. Spolupracují s organizací „Cesta z města do zapomenutého kraje“ a s dalšími místními spolky a podílejí se díky tomu na celé řadě aktivit údržby a obnovy krajiny, včetně pořádání různých společenských událostí a budování infrastruktury pro turisty. V údolní nivě pod obcí společně pečují o přírodní památku a evropsky významnou lokalitu Blažejský rybník. Okolní břehové vlhké a podmáčené louky s výskytem vzácné vachty trojlisté a prstnatce májového je nutné mozaikovitě sekat, na čemž se podílí místní pozemkový spolek. S pomocí Agentury ochrany přírody a krajiny vybudovali také sedm tůní. Na západním břehu rybníka pak stojí zajímavá zřícenina barokního poutního kostela svatého Blažeje, okolo celé lokality vede naučná stezka pojmenovaná podle stejného světce, kterou udržují farmáři společně s místními obyvateli a spolkem svatého Blažeje. Rodina Prchalových také aktivně spolupracuje na projektu obnovy studánek v okolí. „Hospodaříme v maximálním souladu s přírodou, uskutečnili jsme řadu projektů přispívajících k její ochraně a krajinotvorbě, 15 hektarů půdy máme v soustavě Natura 2000,“ informuje Jaroslav Prchal.

Hodnotitelská komise pro všechny její činnosti velmi ráda udělila Biofarmě Belina zlatou medaili v programu Pestrá krajina.



V pastevním areálu zřídili Prchalovi extenzivní sad původních odrůd jableň, třešň a hrušň.



Prchalovi vyrábí sýry, tvaroh, sladké tvarohové krémy, jogurty, různé pomazánky a žervé, nechybí ani jogurtové nápoje nebo třeba ledová káva.



Na pastvinách jsou ponechány solitéry i skupiny dřevin, ohrazení celého areálu je velkorysá a v krajině vypadá přirozeně.

Málokde se ještě vidí tak bohaté a přirozeně kvetoucí louky jako na pozemcích Biofarmy Belina.



Společně s místními spolky se Prchalovi starají také o přírodní památku Blažejovský rybník, v jehož okolí roste řada chráněných druhů rostlin.

Podmáčené louky v okolí rybníka je i kvůli nemožnosti přístupu techniky nutné mozaikovitě sekat, o což se stará místní pozemkový spolek ve spolupráci s farmou.



Kolem rybníka a trosky poutního kostela svatého Blažeje vede v trávě vysekaná naučná stezka osázená mnoha druhy dřevin.



Na budování tůň kolem rybníka se kromě Prchalových podílela také Agentura ochrany přírody a krajiny.



Farma se také stará o infrastrukturu pro pěší i cykloturisty – kromě samoobslužného stánku na farmě jsou to také informační cedule a naučné stezky v okolí Nežichova.

Farma Jana a Vladislavy Velíkových

ASZ Plzeňsko Zlatá medaile

*Z lavičky vedle cesty na kopec nad Čížovem
je za dobrého počasí vidět až na Šumavu.*



Jan Velík si s manželkou Vladislavou našli před několika lety svůj nový domov v krásné krajině na okraji Brd.



Plzeňský kraj skrývá v krajině jižního cípu Brdských vrchů mezi městy Spálené Poříčí a Nepomuk vesničku Čížkov. Obec do-
ložená rokem 1237, která je dílem v CHKO Brdy a leží poblíž hranic
tří krajů, Plzeňského, Středočeského a Jihočeského, se nachází
v nadmořské výšce téměř 600 metrů v těsném okolí několika
zajímavých vrchů, včetně nejvyššího bodu jižních Brd, pověstmi
opředeného Třemšína.

Právě v Čížkově si snad pro podmanivou krásu okolní krajiny před
několika lety pořídili svůj nový domov manželé Vladislava a Jan
Velíkovi. V obci koupili starý statek s architektonicky zajímavým
obytným stavením, stodolou a hospodářskými budovami. V době,
kdy venkov mladí lidé často opouštějí, je obdivuhodné, že se
objeví čerstvá krev, tekoucí proti proudu. A odchod z města na
venkov to byl bez polovičatosti, naplno se životem zemědělců.

Dnes hospodaří na cca 60 hektarech luk v katastru domovské
obce. Chovají především ovce v základním stádu se 150 bahnice-

mi, k tomu ještě 50 koz, několik kusů mléčného skotu, tři prasata,
koně a drobné domácí zvířectvo. Ekologicky chované ovce,
kozy a mléčné krávy mají svůj domov především na vlastních
loukách, ale v sezoně také pomáhají se spásáním cca 50 hektarů
v CHKO Český kras a Brdy. V blízkém okolí Čížkova pomáhají
udržovat extenzivní pastvou ještě další dvě menší ekologicky
zajímavé lokality – Radošínská Draha a Novoveská Draha u Nepo-
muku – místa, kde díky jejich péči pravidelně vykvétají vstavače,
kosatce, upolíny, vemeníky a hořce. Jan Velík k tomu ještě včelař
a Vladislava Velíková provozuje sýrárnu, kde zpracovává mléko od
20 ovcí, kříženek plemene lacaune, a čtyř krav plemene brown
swiss.

Faremní příjmy jsou tvořeny zejména prodejem jehňat a kůzlat
na chov a maso, úhradami za spásání travin v CHKO a také pro-
dejem medu a vynikajících biosýrů z vlastní sýrárny, které kupují
zákazníci jak ze dvora, tak i na trzích, jichž se Velíkovi pravidelně
účastní, část produkce jde také do nedalekého hotelu.

*Hlavní činností farmy je chov masných ovcí a koz, základní stádo tvoří
150 bahníc a 50 koz. Dále Velíkovi chovají krávy, koně, včely a drůbež.*



Díky šetrnému hospodaření v krajině, vysazováním alejí, ale i solitérů ovocných a lesních dřevin a zakládáním tůň na podmáčených loukách jsou pozemky farmy domovem velkého množství drobné zvěře, ptáků, hmyzu a obojživelníků. Přírodě blízkým způsobem hospodaření se rodině daří utvářet pestrou kulturní krajinu. Díl farmy je již plně v ekologickém režimu, část zatím zůstává v konvenčním. Se životem na statku se při návštěvách seznamují také děti z místní školky a žáci VOŠ a SOŠ Březnice. Jeden z žáků po exkurzi na farmě u Velíkových ve svém písemném zpracování návštěvy na úvod napsal: „Pan Velík a jeho žena na nás působili hned od začátku sympaticky a pohodově.“ Při návštěvě hodnotitelské komise byl dojem stejný. V závěru své práce pak žák uvádí: „Je skvělé vidět, že někdo chce a s radostí drží farmářské řemeslo, kterému dělá čest.“ S tím se nedá dělat nic jiného, než souhlasit.

Jednou za dva roky pořádají Velíkoví v nově vybudovaném areálu ovčína na kopci nad Čížkovem. Ovčí slavnosti plné hudby, divadla, výstav nebo i soutěží stříhačů vlny, nahánění ovcí či soutěž sekáčů v kosení trávy. Hospodář slavnost nazývá „Festival k počtě všech ovcí a koz světa“. Při cestě na vrcholek si pocestný může odpočinout na lavičce u obnoveného křížku, odkud je za dobrého počasí nádherný výhled až na Šumavu a někdy prý i dál.

Sám Jan Velík říká: „Máme rádi krajinu, a tak jsme tu vysázeli stromy, vytvořili tůňky a snažíme se hospodařit nějak šetrně.“ Hospodaření Velíkových není zaměřeno pouze na ekonomický efekt, ale jejich hlavním cílem je šetrná forma zemědělství beroucí ohled na krajinu a životní prostředí obecně. Proto hodnotitelská komise s potěšením udělila Farmě Jana a Vladislavy Velíkových z Čížkova zlatou medaili v programu Pestrá krajina 2024.



Část příjmů zajišťuje také spásání zhruba 50 hektarů cenných ploch v CHKO Český Kras, CHKO Brdy a dalších menších lokalitách.



V minimlékárně zpracovává Vladislava Velíková produkci od čtyř krav plemene brown swiss a dvaceti mléčných ovcí. Biosýry jdou na odbyt jak ze dvora, tak hlavně na farmářských trzích a v nedalekém hotelu.



Na kopci nad Čížkovem je nově vybudovaný areál s ovčínem, zázemím pro techniku a včelínem.

Vzhůru k ovčínu vede poměrně dlouhá udržovaná polní cesta, zhruba v polovině si může každý odpočinout u obnoveného křížku.



V areálu ovčína pořádají Velíkovi vyhlášené Ovčí slavnosti s kulturním programem i řadou soutěží spojených s ovčáctvím.



Podél cesty byla nedávno vysázena třešňová alej.



Zahrada za původním statkem je plná vzrostlých ořešáků i ovocných stromů.



Na podmáčených loukách i v areálu ovčína jsou na vhodných místech vytvořené tůňe, díky nimž je zde i v dobách sucha život.



Cílem farmy je kromě zajištění živobytí pro rodinu také hospodaření s ohledem na dlouhodobou udržitelnost. Tento pohled se snaží předávat také dětem, které sem chodí na exkurze.

Farma Michal Sedláček

ASZ Přerov

Stříbrná medaile



Farma Michal Sedláček
ASZ Přerov



byla oceněna
stříbrnou medailí
v rámci programu



Asociace soukromého zemědělství ČR



PESTRÁ KRAJINA

2024



Sedláčkovi hospodáří v ekologickém režimu na okraji Jeseníků na dohled od vodní nádrže Slezská Harta.



Michal Sedláček chce být nejen dobrým hospodářem, ale také zachovat ráz krajiny, která zde byla už za jeho předků a měla by zůstat i potomkům.



Základem živočišné výroby je chov normanského skotu a masného simentálu.

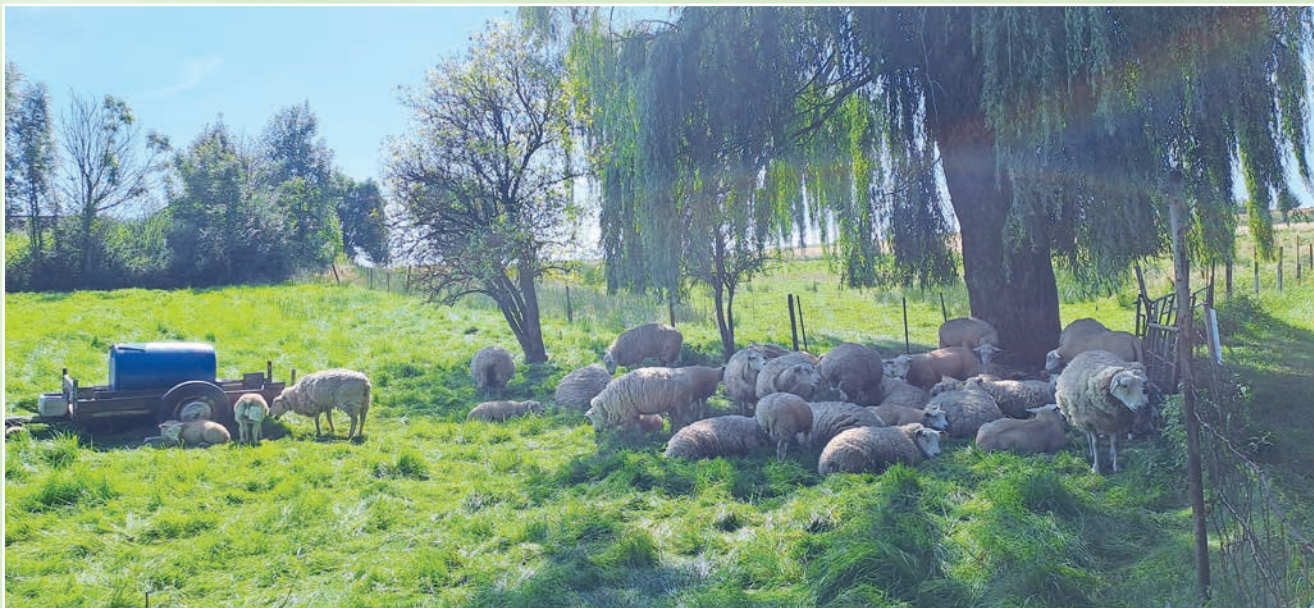
Jedno z nejstarších sídlišť Jeseníků v okrese Bruntál v Moravskoslezském kraji je uvedeno v zakládací listině z roku 1224 jako Lechsdorf. Současný název, Leskovec nad Moravicí, vychází z českého Léščnice, jehož základem je slovo léščený – lískový. Obec tedy byla pravděpodobně pojmenována podle lískových porostů. V jižní části jejího katastru se nachází známá vodní nádrž Slezská Harta. V obci s nadmořskou výškou 510 m dnes zde žije také rodina farmáře Michala Sedláčka.

Po přerušení násilnou kolektivizací v 50. letech minulého století se rodiče Michala Sedláčka vrátili k zemědělskému podnikání. Farma dnes celkově obhospodařuje 76 hektarů orné půdy, pastvin a luk. Na orné půdě pěstují Sedláčkovci převážně ječmen, pšenici a vojtěšku, ale také brambory. Při pěstování obilí, píce i brambor využívají tradiční technologie, včetně hnojení statkovými hnojivy. Zejména v případě konzumních brambor dbají na

kvalitu a tradici, ruční přebírání a třídění nevyjímaje. I díky tomu získali na své brambory certifikaci „Jeseníky originální produkt“.

Na pastvinách se volně pohybují ovce plemene texel, normanský skot a masný simentál. Zvířata viditelně prospívají, jsou klidná, přirozeně zvědavá a dobře reagují na hospodářovo zavolání. Na dvoře jsou dále slepice a další drobná domácí zvířata. Vlastní zázemí farmy Sedláčkovci nově vybudovali na okraji obce – jedná se o přístřešky pro ustájení zvířat, prostory pro stroje a uskladnění krmiva. Uprostřed zástavby, kde je původní statek, již nebylo možné zajistit progresivní rozvoj jednak z důvodu nedostatku prostoru a také proto, že obyvatelé nemají pochopení pro zemědělský provoz.

Faremní pozemky obhospodařované v okolí vodního díla Slezská Harta mají řadu omezení, které jsou dány jednak zdrojovou oblastí



Na pastvinách najdete také masné ovce plemene texel a na statku samozřejmě drobné zvířectvo.

pitné vody, ale i otevřenou krajinou, která byla zbavena krajinných prvků ekologické stability velkoplošným systémem zemědělské výroby. Mladý hospodář Michal Sedláček neměl v nejbližším okolí možnost inspirace dobrými příklady ohleduplného zemědělství ke krajině spolu s vlastní krajinotvorbou. Rozhodl se proto jít vlastní cestou a přidal k přírodě šetrnému hospodaření ještě obnovu krajiny. Na pastvinách vysadil lesnickým způsobem ze semenáčů řadu remízů a biokoridorů. Již dnes slouží systém remízků v kombinaci s liniovými výsadbami také jako koridor pro přehánění dobytka mezi pastvinami. Zároveň, až výsadba ještě povyroste, bude poskytovat zvířatům vhodné mikroklima stínem a fungovat i jako větrolam, navíc bude mít výrazně protierozní efekt a blahodárný vliv na biodiverzitu. Umístění, druhy dřevin a způsob provedení konzultuje hospodář s odborníky z Chráněné krajinné oblasti Poodří. V průběhu posledních let postihly oblast Jesenicka již podruhé extrémní srážkové úhrny doprovázené povodněmi, proto je s podivem, že v těchto lokalitách stále nejsou vyprojektované a realizované komplexní pozemkové úpravy, které řeší rovněž vytvoření preventivních vodozádržných opatření.

U Sedláčků proto také probíhá dobrovolná občanská iniciativa na úkor jejich produkčních ploch. Vědí, že tyto aktivity dělají pro budoucí generace i své následovatele. Z těchto důvodů plánuje Michal s rodinou pokračovat v dalších výsadbách remízů a stromořadí. Do budoucna ještě připravuje založení mokřadů a tůň. Se smyslem svých aktivit rodina neformálně seznamuje lidi z okolí třeba při prodeji brambor, masa a ostatních produktů ze dvora. Způsob hospodaření a propojení s krajinotvorbou oceňují také stále početnější turisté. Sám hospodář říká: „*Svou činností se snažím být nejen dobrým hospodářem, ale zároveň chci zachovat a utvářet ráz krajiny, která tu byla za našich předků a měla by zůstat i příštím generacím. Držím se hesla: Sázím stromky pro potomky.*“

Hodnotitelská komise při návštěvě farmy ocenila zejména přirozené, ke krajině ohleduplné hospodaření, včetně velkoryse započaté promyšlené krajinotvorby, otevřenost k novým výzvám a jasné budoucí plány mladé rodiny. Proto komise s radostí ocenila tuto rodinnou farmu Michala Sedláčka stříbrnou medailí v letošním ročníku programu Pestrá krajina.

Na orné půdě mají Sedláčkovi hlavně ječmen, pšenici a vojtěšku, ale pěstují také brambory, na které získali certifikát „Jeseníky originální produkt“.



Původní statek je uprostřed obce, proto bylo nutné zázemí farmy vybudovat zatím provizorně v mobilních přístřešcích na pozemcích mimo zástavbu.

Na pastvině směřující na horizont naznačuje výsadba dřevin původní cestu.



Až dřeviny vyrostou, poskytnou nejen stín, který ve zdejší krajině citelně chybí, ale budou zčásti fungovat i jako naháněcí uličky pro skot.



Umístění a skladbu dřevin, které vysazuje, konzultuje Michal Sedláček s odborníky z CHKO Poodří.

Slezská Harta je zásobárnou pitné vody a hospodaření v její blízkosti tak má řadu omezení.

Sedláčkovi určitě chtějí pokračovat v zakládání krajinných prvků, a to nejen výsadbou dřevin, ale do budoucna také budováním vodních prvků.



Na pronajaté louce se po dohodě s majitelkou podařilo vysadit také ovocné stromořadí.

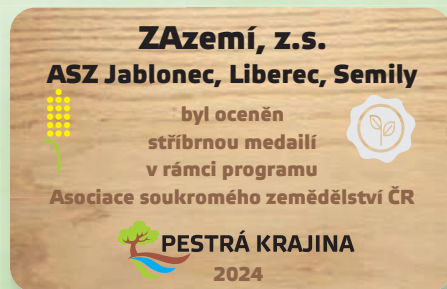


Na farmě jsou zapojeny tři generace a mladí manželé předávají své zkušenosti z hospodaření nejen svým dětem, ale také zákazníkům a stále čtenějším turistům.

ZAzemí, z.s.



ASZ Jablonec, Liberec, Semily **Stříbrná medaile**



Spolek ZAzemí funguje zhruba deset let a jeho aktivity se rozhodně neomezují jen na okolí Turnova, kde má sídlo.



Předsedkyní spolku je Anna Hudská (vlevo), na činnosti spolku se ale aktivně podílí celá řada lidí.



Jeden z pozemků v těsné blízkosti městské zástavby rozděluje velký půdní blok poličkem s dýněmi a čerstvě vysazenými stromy a jedná se tak vlastně o agrolesnický systém.

Adresa spolku ZAzemí je sice v Turnově, avšak vlastní komunitní aktivity má spolek rozesety v blízkých obcích v krajině Českého ráje. Zapsaný spolek vzniklý v roce 2014 je tak trochu atypickým účastníkem v programu Pestrá krajina. Doposud byly účastníky zejména rodinné farmy hospodařící v krajině jako produkující ekonomický subjekt. Spolek z Turnovska je skupina lidí a rodin, která se rozhodla hospodařit společně, takzvané komunitně. Komunitní hospodaření znamená sdílení nákladů, sdílení péče o hospodářská zvířata, o půdu a plodiny, ale samozřejmě i sdílení produkce. Fungování takové skupiny lidí má jasná pravidla, kterými se všichni řídí. Cílem zapsaného spolku ZAzemí není prioritně ekonomický efekt, ale hlavní je pestrá krajina, její obnova a péče o ni. Jak říká jeho předsedkyně Anna Hudská: „*Zemědělská produkce je až na druhém místě, i když snaha zajistit spolku soběstačnost z pohledu financování je pro nás také důležitá.*“

Nákupem prvního pozemku v obci Klokočí hned v roce 2014 vznikl první sdílený sad se 40 vysokokmeny původních odrůd, o rok později následován dalším sadem v sousedních Loučkách. Dnes spolek pečuje celkem o 26 hektarů pozemků, z toho je 17 hektarů extenzivních vysokokmenných ovocných sadů, včetně polních sadů, což jsou vlastně agrolesnické systémy s meziřadím částečně zatravněným a částečně oraným pro pěstování zeleniny a brambor. Pozemky přírodě blízkého lesa, kde hospodaří na některých plochách s minimem zásahů a částečně výběrným způsobem, mají celkem devět hektarů, k tomu je ještě výsadba a péče o 6000 metrů alejí a liniových výsadeb na mezích. Za desetiletí svého trvání spolek takto vysadil téměř 1100 stromů a 500 keřů. Pozemky, o které se stará, vlastní z poloviny, dalších 10 % patří Nadaci pro půdu a další mají v dlouhodobém pronájmu od vlastníků.



Dýně a další přebytky spolek prodává na několika místech regionu v samoobslužných stáncích, do vegetariánských jídelen a část zpracovává na občerstvení na akce, jež pořádá.

Každý rok vysadí členové spolku spolu s místními dobrovolníky a jejich dětmi 100 až 300 ovocných stromů a plodonosných keřů. Vysokokmenné stromy jsou v krajině nenahraditelné a plní mnoho funkcí. Pomáhají zadržovat vodu, při teplém přísušku fungují jako výkonná klimatizační jednotka, jsou domovem hmyzu, ptactva i drobných savců, krásně kvetou, udržují krajinu funkční, harmonickou a ještě dávají šťavnaté plody. Na rozdíl od produkčních jednodruhových ovocných sadů sází spolek vedle sebe jabloně, hrušně, švestky, třešně, višně, kdoule, ořechy, jedlé kaštan, jeřáby, klokoče, dřín, mišpule, moruše a další ovocné dřeviny. Kromě zmíněné výsadby zakládají členové také bylinkové medonosné záhony, sdílená bramborová a zeleninová políčka.

Známost aktivitou je jejich model komunitního chovu slepic, který se stal inspirací pro mnoho lidí z celé České republiky. Několik rodin (zpravidla sedm) sdílí společnou péči o hejno 30 - 50 slepic ve své vesnici či městě, samozřejmě následně také sdílejí produkci vajec.

Přebytky z hospodaření prodává spolek v samoobslužných stáncích umístěných po celém regionu. Propaguje také správné kompostování, samozřejmě je kompostování bioodpadů od



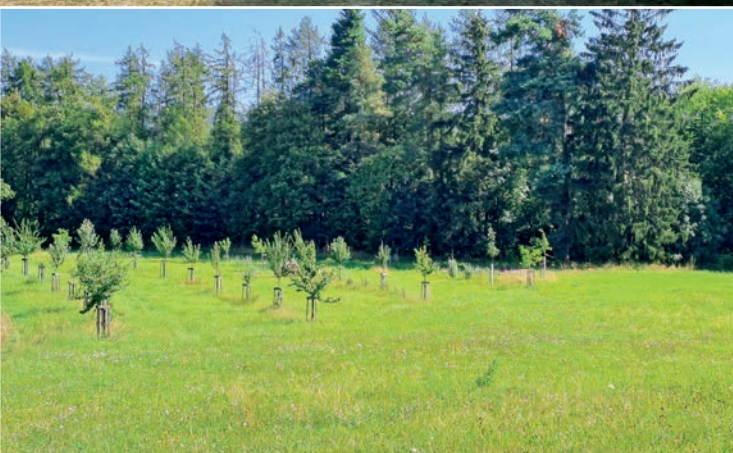
ZAzemí je také autorem konceptu komunitních chovů slepic, který už funguje na dvaceti místech republiky.

členů, ale vedle toho provozuje i veřejné kompostéry na sídlištích v Jablonci nad Nisou a Turnově. Další významnou součástí činnosti spolku je osvěta – kampaně pro děti i dospělé a zapojování veřejnosti do práce na pozemcích.

Anna Hudská říká: „*To první – vnášet do krajiny pestrost, se nám daří. Vysadili jsme do krajiny Českého ráje v 39 lokalitách množství stromů a keřů, založili jsme komunitní zeleninová a bramborová políčka. To druhé – zemědělská produkce a finanční zabezpečení fungování spolku, se nám daří někdy více, někdy méně, ale učíme se a prozatím k tomu využíváme podpory mnoha dárců i nadací.*“

Je velmi málo environmentálních organizací, které se také snaží hospodařit v souladu s přírodou a na vlastní nebo pronajaté zemědělské půdě skutečně obnovovat poškozenou krajinu a přetvářet ji v krajinu pestrou. Členové hodnotitelské komise při závěrečném hodnocení hodně diskutovali, jak spolek ocenit. Všichni se nakonec shodli na skutečnosti, že ač se nejedná o farmu klasického typu, tak jeho způsob hospodaření a dopady na krajinu a společnost si ocenění určitě zaslouží. Hodnotitelská komise proto udělila spolku ZAzemí v programu Pestrá krajina 2024 stříbrnou medaili.

Pozemky, o které se spolek stará, jsou zhruba z poloviny v jeho vlastnictví, zbytek je v dlouhodobém pronájmu.



Na principu sdílení funguje také sad – každá rodina zde má jeden strom, ale o sad pečují společně a o úrodu mnoha druhů ovoce se dělí.



Aktuálně spolek pečuje mimo jiné zhruba o šest kilometrů liniových výsadeb, na nichž roste přes tisíc stromů a pět set keřů.



Všechny stromky v sadech jsou označeny cedulkami, které dobře slouží například při exkurzích a vzdělávacích akcích pro děti, jimž se spolek věnuje velice intenzívně.



Výsadby spolek provádí v rámci osvětových akcí, které jsou zajímavé i pro širokou veřejnost, která se jich hojně účastní.

Mezi stromy jsou k vidění také přírodní medonosné záhony s bylinkami.

V krajině pod Ještědem je ZAzemí velmi známý svými aktivitami i mezi městskými obyvateli – na některých sídlištích provozuje veřejné kompostéry.



Financování velké části výsadeb je zajištěno například prostřednictvím Nadace Partnerství a dalších programů, spolupracují také s Nadací pro půdu.



Společně se starají celkem o 17 hektarů extenzivních vysokokmenných sadů, včetně velmi starých porostů, či o devět hektarů přírodního lesa.

Ječmínkovy sady

**ASZ Kolín, Kutná Hora,
Nymburk**

Stříbrná medaile

Ječmínkovy sady, s.r.o.

ASZ Kolín, Kutná Hora, Nymburk



byly oceněny
stříbrnou medailí
v rámci programu



Asociace soukromého zemědělství ČR



PESTRÁ KRAJINA

2024

Dříve tu byly jen lány řepky a kukuřice, prioritou Sehnalových je alespoň zčásti rozdělit pruhy cennějších ploch s dřevinami.



*Společnost Ječmínkovy sady vede
energická právnička Jana Sehnalová
s podporou svého otce a spolupracovníků.*

Velká část vysázených stromů jsou ovocné dřeviny, takže Sehnalovi zřídili moštárnu a úrodu zpracovávají na biomošty.



Ječmínkovy sady s. r. o. mají sídlo v obci Vinaře ležící v nejvýchodnější části Středolabské tabule, která zde na svém konci přechází do úpatí Železných hor. Ves na hranici Středočeského a Pardubického kraje v okrese Kutná Hora, s nadmořskou výškou okolo 265 metrů, je prvně písemně zmiňována již v roce 1192 v listinách krále Václava.

Společnost Ječmínkovy sady vede mladá, energická právnička Jana Sehnalová s nemalou podporou svého otce Jiřího Sehnala a pomocí sezónních pracovníků. Ekologický zemědělský mikropodnik, který hospodaří na pozemcích v katastru Vinař, není úplně typickou farmou, jaké převažují v ASZ ČR, neboť se nejedná vyloženě o rodinnou farmu s klasickou rostlinnou a živočišnou výrobou, ale spíše o podnik orientovaný na krajnotvorbu, se zřetelem na myslivost a sadaření. Hlavní produkci podniku je seno, ovoce a ovocné výrobky z něj, vše v biokvalitě.

Rodina Sehnalových a zejména dcera Jana se rozhodla ve zdejší krajině působit a hospodařit tak, aby zlepšovala krajinnou strukturu a krajinný ráz a zároveň vytvářela místa pro lepší biodiverzitu, i proto podnik hospodaří na velmi malých půdních blocích. To vše s důrazem na tvorbu příznivého prostoru pro volně žijící živočichy s preferencí potřeb drobné zvěře. Naplňovat uvedená rozhodnutí v lokalitě honitby Vinaře, kde jsou Sehnalovi zároveň jejím uživatelem, se opravdu daří. Založení ekologického zemědělského mikropodniku je datováno rokem 2016, práce na obnově původní venkovské krajiny byly však zahájeny již v roce 2001. V tomto čase byly ozeleňovány vlastní, k tomuto účelu nakoupené pozemky, ale také pozemky obecní i některých dalších vlastníků. Jejich výběr byl prováděn tak, aby co nejvíce rozčlenily velké lány průmyslového zemědělství a mohly být zatravněny spolu s výsadbou remízků, stromořadí, nebo zalesněny.

Takto upravené plochy dnes dosahují celkem 30 hektarů. Činnosti na obnově krajiny v období před vznikem podniku byly financovány ze soukromých zdrojů rodiny. Dnes jsou k soukromým zdrojům a zdrojům z prodeje komodit využívány také prostředky z ekologických a zemědělských dotačních programů. Po roce 2016, kdy Sehnalovi zintenzivnili svou činnost, vytvářejí systematicky na odborné úrovni strukturovanou krajinu s veškerými prvky, které v ní mají nezastupitelné místo – krmné a nektarodárné biopásy, zhruba 10 hektarů krajinotvorných sadů z původních odrůd, remízky z lesních i ovocných dřevin, květnaté louky, zelené i černé úhory a liniové výsadby. Zároveň ve spolupráci s obcí obnovují rozorané a zničené polní cesty zatravněním, nebo zpevněním spolu s řadovou výsadbou lesních a ovocných dřevin. Takto jich už upravili asi 12 kilometrů. Zalesňování na orné půdě provádějí lesnickým způsobem a vždy se jedná o uznávanou, certifikovanou sadbu vhodnou pro danou lokalitu. Rovněž tak k zatravněování je využíváno certifikované osivo vhodné pro dané prostředí.

Prostředí krajiny dále ovlivňují umístováním kamenů z místního lomu, které pak slouží jako stanoviště pro drobné živočichy i jako zábrana proti přiorávání cest a hranic sousedními uživateli polí. Nedostatek vody ve zdejší, v létě vyprahlé krajině řeší budováním nebeských jezírek, tůň a napajedel. Ty jsou zásobeny primárně vodními srážkami a při déle trvajícím suchu je dopl-

ňují z k tomuto účelu vybudovaných hlubinných vrtů. Ke zmíněným, pro krajinu potřebným činnostem se Sehnalovi věnují také vyvěšování ptačích a netopýřích budek, kterých je nyní už pět set, zřizují broukoviště, splazy, suché zídky, ale i prvky jako smírčí kříž nebo mezní kameny. Aktivita mikropodniku získaly v minulosti řadu ocenění – cenu Honitba roku 2016, mezinárodní Wildlife Estate Label nebo nominaci na Cenu Josefa Vavrouška. Jednatelka podniku Jana Sehnalová říká: „*Naším cílem je vytvořit takové prostředí, které umožní zvýšení početních stavů drobné zvěře, tedy nejen bažanta a zajíce, ale především koroptve a dalších polních ptáků, což se v posledních letech skutečně daří. Dalším cílem je zvýšení retenčních schopností půdy, zlepšení vodohospodářských podmínek, zmírnění erozního ohrožení a v neposlední řadě též zvýšení estetických i funkčních kvalit lokality.*“

Prostředí v krajině Vinař je Sehnalovými vytvářeno tak, aby bylo vhodné pro veškeré živočichy, kteří žijí v této suché polní oblasti. Ukazují, jak je důležité, aby lidé, kteří provozují mysliveckou činnost, byli zároveň i těmi, kdo na plochách zemědělsky a lesnický hospodaří. Do budoucna se systematickou kvalifikovanou činností podniku určitě podaří rozšířit obnovu krajiny do dalších částí katastru obce Vinaře. Přínos Sehnalových pro krajinu v okolí Vinař je značný a v budoucnu jistě ještě vzroste, proto jim komise v letošním sedmém roce programu Pestrá krajina udělila stříbrnou medaili.



Propojení myslivecké se zemědělskou činností je znát na každém kroku a činnosti v krajině směřují výrazně k podpoře biodiverzity a zejména výskytu drobné zvěře.

Remízky z lesních i ovocných dřevin jsou zakládány a chráněny velmi pečlivě.



Ve zdejší vyprahlé krajině, která v létě trpí obrovským nedostatkem vláhy, vznikají nejen výsadby, ale také vodní plochy, které jsou doplněny o kamenné prvky z místního lomu.

Na plochách jsou zřizovány také velkoryse pojatá broukoviště, zídky pro drobné živočichy a úctyhodné množství budek pro ptáky a netopýry.



Ve spolupráci s obcí Vinaře obnovili už Sehnalovi asi 12 kilometrů cest, které byly nepoužívané anebo dokonce rozorané.

Za svou činnost v krajině získali Sehnalovi již v minulosti ocenění a jsou také držiteli mezinárodní známky Wildlife Estates, kterou uděluje Evropský svaz vlastníků půdy.



První práce na obnově struktury krajiny začaly v roce 2001 a aktuálně je upravených ploch asi 30 hektarů.

Všechny cesty jsou zatravněné a osázené množstvím původních druhů stromů, které cestu zpevní a poskytnou cenný stín.

2. díl



Asociace soukromého
zemědělství ČR

SELSKÁ HISTORIE POKRAČUJE

Kniha o sedlácích a nejen pro sedláky



Oba díly knihy „Selská historie pokračuje“
(celkem 724 stran příběhů)

Druhý díl knihy „Selská historie pokračuje“ vydala Asociace soukromého zemědělství ČR – organizace, jež vznikla z popudu českých sedláků, kteří záhy po změně režimu a navrácení restitucí neváhali a doslova po hlavě se vrhli na obnovu komunisty roky devastovaných statků, aby navázali na tradici svých předků, budovanou často po staletí.

- 69 příběhů selských rodin z různých koutů republiky – ohlédnutí za historií i obdobím kolektivizace, ale i doba těsně po revoluci až do současnosti
- 352 stran, stovky barevných fotografií

Reportáže vznikaly po dobu šesti let, počínaje květnem roku 2018, jsou řazeny chronologicky, s aktuálností odpovídající datu jejich pořízení.

Objednávky:

Hlavní kancelář ASZ ČR
Samcova 1, 110 00 Praha 1
tel. 778 088 805
sarka.gorgonova@asz.cz



Máte rádi čerstvé a lokální farmářské potraviny?

**Navštivte Katalog farem na webu
asz.cz/prodej-ze-dvora**



V katalogu farem si můžete přehledně najít farmy, které hospodaří ve vašem okolí a nakoupit si čerstvý sýr, mléko, maso, ovoce, zeleninu, med, přírodní kosmetiku a jiné. Jste fanouškem agroturistiky a hledáte ubytování na venkově? Podívejte se na pestrnou škálu farem a jejich produktů a služeb.

Asociace soukromého zemědělství ČR

Samcova 1, 110 00, Praha 1

tel.: 778 088 805

e-mail: kancelar@asz.cz

www.asz.cz



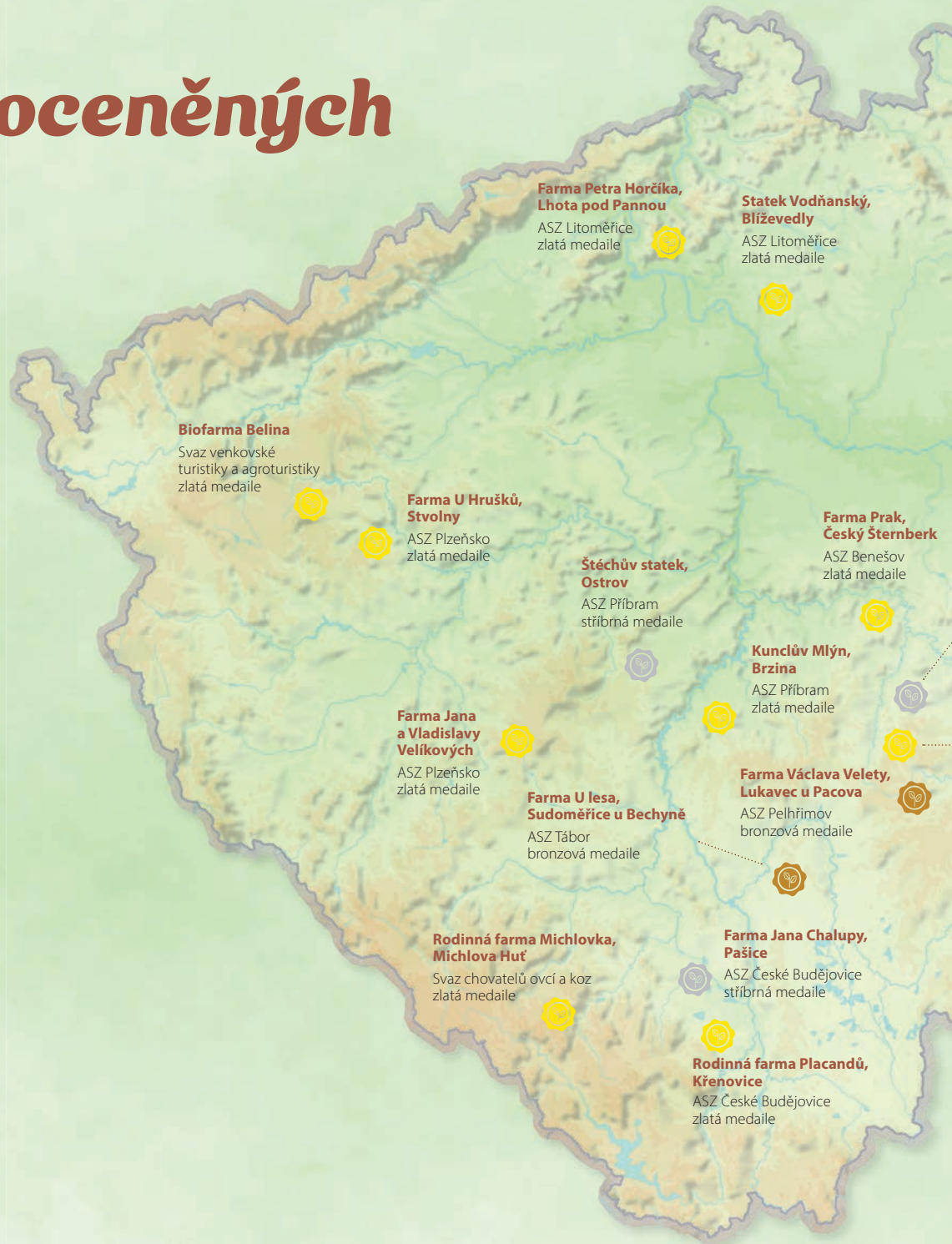
Asociace soukromého
zemědělství ČR



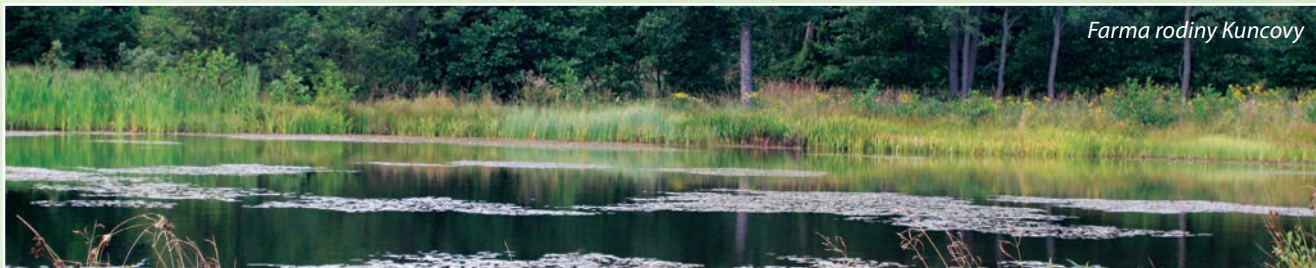
Najdi si svou farmu.



Mapa oceněných farem







Farma rodiny Kuncovy

Farmy oceněné v 1. ročníku programu Pestrá krajina - 2018



Kunclův Mlýn, Brzina

ASZ Příbram
zlatá medaile

Habánský Dvůr, Vacenovice

ASZ Hodonín
zlatá medaile

Statek Vodňanský, Blíževedly

ASZ Litoměřice
zlatá medaile

Ekofarma Petra Marady, Šardice

Svaz vlastníků půdy ČR
zlatá medaile

Farma rodiny Kuncovy, Sklené

ASZ Žďár nad Sázavou
stříbrná medaile

Farma rodiny Sotonových, Trstěnice

ASZ Svitavy, Ústí nad Orlicí
stříbrná medaile

Farma U Iesa, Sudoměřice u Bechyně

ASZ Tábor
bronzová medaile

Farma Jiřího Mišáka, Troubky

ASZ Přerov
bronzová medaile



Farmy oceněné v 2. ročníku programu Pestrá krajina - 2019

Farma Jiřího Marka, Únanov

ASZ Třebíč
zlatá medaile

Farma U Hrušků, Stvolny

ASZ Plzeňsko
zlatá medaile

Farma Prak, Český Šternberk

ASZ Benešov
zlatá medaile

Farma Domašín

ASZ Jindřichův Hradec
stříbrná medaile

Farma Tláskal, Slavětín nad Metují

ASZ Náchodsko
stříbrná medaile

Farma Jiřího Mišáka, Troubky

ASZ Přerov
bronzová medaile



PESTRÁ KRAJINA





Farmy oceněné ve 3. ročníku programu Pestrá krajina - 2020

Ofčí statek Brničko

ASZ Přerov
zlatá medaile

Rodinná farma Placandů, Křenovice

ASZ České Budějovice
zlatá medaile

Statek Novotinky

ASZ Benešov
zlatá medaile

Levandulový statek, Bezděkov

ASZ Olomouc
zlatá medaile

Farma Marka Daňhela, Albrechtice

ASZ Těšínské Slezsko
stříbrná medaile

Farma Jiřího Netíka, Dobré

ASZ Rychnov nad Kněžnou
bronzová medaile

Farmy oceněné ve 4. ročníku programu Pestrá krajina - 2021

Dvůr Havransko

ASZ Kolín, Kutná Hora, Nymburk
zlatá medaile

Vinařství Válka, Nosislav

ASZ Břeclav
zlatá medaile

Motýlí ráj Žďánice

ASZ Hodonín
zlatá medaile

Farma Člupy

ASZ Vyškov
zlatá medaile

Štěchův statek, Ostrov

ASZ Příbram
stříbrná medaile

Farma Jiřího Michaliska, Jakartovice

ASZ Krnovsko, Opavsko
stříbrná medaile

Vinařství a rodinná farma Valihrachových, Krumvíř

Vinařská asociace ČR
stříbrná medaile

Farma Rosa, Batňovice

ASZ Trutnov
stříbrná medaile

Farma Jana Chalupy, Pašice

ASZ České Budějovice
stříbrná medaile

Farma Václava Velety, Lukavec u Pacova

ASZ Pelhřimov
bronzová medaile



Dvůr Havransko



Statek Kollertových



Farmy oceněné v 6. ročníku programu Pestrá krajina - 2023

Bělecký mlýn, Zdětín

ASZ Olomouc
zlatá medaile

Farma Milošovice rodiny Cihlářových

ASZ Benešov
zlatá medaile

Farma Libora Konvalinky, Jimramovské Pavlovice

ASZ Žďár nad Sázavou
zlatá medaile

Ekofarma Zelený kopec, Houserovka

ASZ Pelhřimov
zlatá medaile

Farma Koňákov

ASZ Nový Jičín
stříbrná medaile



Ekofarma Zelený kopec

Farmy oceněné v 5. ročníku programu Pestrá krajina - 2022

Rodinná farma Michlovka, Michlova Huť

Svaz chovatelů ovcí a koz
zlatá medaile

Farma Petra Horčíka, Lhota pod Pannou

ASZ Litoměřice
zlatá medaile

Statek Kollertových, Suchý Důl

ASZ Náchodská
zlatá medaile

Farma Petra Křížánka, Karpentná

ASZ Těšínské Slezsko
zlatá medaile

Farma Křížov

ASZ Benešov
stříbrná medaile



Závěrečné slovo



Sedmý ročník programu Pestrá krajina proběhl opět velice úspěšně. Hodnocené farmy, které jsme s hodnotitelskou komisí v průběhu léta objeli, neklamaly a zařadily se k velice pestré a zajímavé společnosti zemědělských

hospodářství z ročníků minulých. Je až s podivem, kolik velice kvalitních farem je schopná ze svého středu generovat Asociace soukromého zemědělství ČR. Farmy produkující zboží, které užíví své majitele a je zajímavé ke koupi většinou přímo pro konečné spotřebitele velmi často z blízkého okolí. A tato produkce, toto „nakrmení“ národa má navíc v jejich podání velice důležitou nadstavbu, a tou je péče o životní prostředí, péče o půdu, ochrana života v půdě, vytváření a udržování charakteru, genia loci typické české krajiny ať už v horách nebo v nížině.

Programem Pestrá krajina prošla za sedm let celá škála velice kvalitních hospodářství, nedocházejí nám, stále se hlásí každý rok nová, podobně kvalitní a potenciál a prestiž celého programu neustále roste. Důkazem kvality farem z programu Pestrá krajina ve všech aspektech zemědělského hospodaření budiž již pravidelné umístování laureátů programu Pestrá krajina v tradiční soutěži Farma roku. V letošním roce se vítězem soutěže Farma roku stala jihomoravská farma rodiny Jiřího Marka od Znojma, držitele zlatého certifikátu Pestrá krajina. Fakt, že se farmy z Pestré krajiny prosazují i podle dalších kritérií v bohaté a silné konkurenci, mne velmi těší a ukazuje na jejich vysokou kvalitu. Potřebovali bychom v naší republice mnohem více takových hospodářů a farem, aby většina půdy v naší zemi byla obhospodařována s kvalitním výsledkem, trvale udržitelnou tradicí a ohledem na životní prostředí jako výrobní nástroj.

Vzhledem k postupující klimatické změně a z mnoha stran zaznívajícímu jejímu zpochybňování je adaptace krajiny na rychlé změny v prostředí našich životů nesmírně důležitá a ti, kdo ji dobrovolně a bez jakéhokoli nátlaku provádějí díky svým zkušenostem z hospodaření, si zaslouží pozornost a podporu společnosti.

Proto jsem velmi rád, že ročník Pestré krajiny 2024 veřejně podpořili výrazné české osobnosti, kterých si vážím. Vynikající česká herečka, odvážná žena jasných názorů a hodnot, nebojící se je bránit Eva Holubová. Geolog, spisovatel, výborný popularizátor vědy a člověk srozumitelně vysvětlující zákonitosti a jevy v přírodě Václav Cílek. A jedna z hlavních postav skupiny Team4Ukrajine, kde se soustředili dobrovolníci pomáhající od začátku války neúnavně a intenzivně bránící se Ukrajině proti ruské agresi Honza „Sully“ Heřmánek. Chtěl bych jim za jejich podporu Pestré krajiny velice poděkovat. Zároveň bych chtěl poděkovat všem členům hodnotitelské komise a děvčatům z hlavní kanceláře ASZ za jejich ohromné množství práce odvedené za těch sedm let trvání programu Pestrá krajina. Velké díky patří také Asociaci soukromého zemědělství ČR, že něco takového v jejím lůně vzniklo a my všichni se tohoto příběhu můžeme již sedm let účastnit.

Mnohem menší poděkování patří koaličním politikům, kteří nás verbálně podporují a dávají i programu Pestrá krajina záštitu, ale v praktické rovině bohužel zatím dochází jen k minimálním změnám ve prospěch rodinných farem, přestože jsme ve volbách dali koalici demokratických stran dostatečnou míru moci.

Rodinným farmám i těm z programu Pestrá krajina pomohlo zavedení redistributivní platby, ale zastupování zemědělských dotací, odbýrokratizování zemědělské politiky, dotažení zákona o rodinných zemědělských hospodářstvích a novela zákona o myslivosti nejsou stále dotažené a obáváme se, vzhledem k utíkajícímu času, že ani do dalších sněmovních voleb nebudou. Opoziční hnutí ANO a SPD nebo uskupení jako Stačilo! jsou pro nás sedláky a krajinu včetně té pestré něco jako kroupy nebo povodeň a po jejich vládách v krajině a společnosti zůstává jak reálná, tak morální eroze.

Držme si palce, ať zvládneme všechny výzvy i vyšší moci, které nám život přináší.

Užijte si Pestrou krajinu. Sedlákům zdar.

27. 1. 2025, Černčice

Publikace k 7. ročníku programu Asociace soukromého zemědělství ČR

PESTRÁ KRAJINA

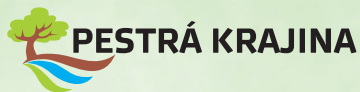
Vydala: Asociace soukromého zemědělství ČR, Samcova 1, Praha 1
www.asz.cz, leden 2025

Texty: Ing. Stanislav Rampas

Foto: Ing. Veronika Jenikovská, Ing. Petr Janžura, archivy ASZ ČR a jednotlivých farem

DTP: Petra Honomichlová, DiS.

Tisk: Triangl, a. s.



Asociace soukromého
zemědělství ČR

www.asz.cz



ČESKÁ S
spořitelna

Staráme se o finanční zdraví našich farmářů a sedláků

Díky našim pravidelným analýzám budete mít vždy přehled o tom, co se v zemědělství děje.
A naši bankéři vám rádi poradí a navrhnu optimální řešení právě pro vás. Infolinka 956 777 778,
www.csas.cz/agro.



Asociace soukromého zemědělství ČR



Dobrovolná stavovská a profesní organizace soukromých zemědělců v České republice

- stavíme na rodinném hospodaření
- vycházíme ze selských tradic a z odpovědného přístupu k půdě
- prosazujeme svobodné podnikání
- bojujeme proti zbytečné byrokracii
- podporujeme multifunkční zemědělství
- podílíme se na lokálním prodeji produkce z farem
- pomáháme vytvořit živý a ekonomicky nezávislý venkov



www.asz.cz